

– Ismered Josef Webert? – jut eszembe hirtelen, amit Mary mondott.

Adam átgördül a hátára.

– *Reménytelenül beléd szerettem* – ismétli. – *Ismered Josef Webert?* Ja, a szokványos válasz...

– Úgy tudom, a középiskolában dolgozott. Németet tanított.

– Az ikrek franciára járnak... – Hirtelen csettint az ujjával. – A kölyökligában volt bíró. Mennyi lehetett Bryan, hat vagy hét? Emlékszem, még gondoltam is rá, hogy a fickó veri a kilencvenet, nem igaz, hogy nem találtak nála alkalmasabbat, de végül nagyon elevenek tűnt.

– Mit tudsz róla? – fordulok oldalra.

Adam karjai átfonnak.

– Weberről? Rendes fickó. Betéve tudta az egész játékot, egy rossz döntése nem volt. Ennyire emlékszem. Miért?

Mosoly játszik az arcomon.

– Elhagylak miatta.

Lassan és gyengéden csókolgat.

– Tehetek bármit, amitől meggondolod magad?

– Majd csak kitalálsz valamit... – Átkarolom a nyakát.

* * *

Egy Westerbrook méretű városban, amelynek jenki alapítói még a *Mayflower*rel érkeztek, zsidó mivoltunk önmagában abnormitássá avatott minket, a nővéreimet és engem, akik legalább annyira különböztünk az osztálytársainktól, mintha, mondjuk, sötétkék bőrünk lenne. – Hogy különbözzünk az átlagtól – felelte apám mindig, amikor megkérdeztem, mi miért nem eszünk kenyeret nagyjából úgy egy hétig, miközben az iskolában min-

denki keményre főtt húsvéti tojásokat hoz az uzsonnás dobozában. Nem szálltak rám – épp ellenkezőleg, amikor általános iskolai tanárunk a karácsony egzotikus alternatíváiról tanított, kisebb helyi híresség lett belőlem, akárcsak az afroamerikai kölyökből, Juliusból, akinek nagyanyja *kwanzaát** tartott. Héber iskolába jártam, mert a nővéreim is, ám ahogy eljött a *bat micva* ideje, könnyörögtem, hogy vegyenek ki. Amikor nem teték, éhségstrájkba kezdtem. Elég volt, hogy a családom nem fraternizált más családokkal; nem akartam még jobban felhívni magamra a figyelmet.

Zsidó szüleim ugyanakkor nem tartottak kóser étrendet vagy jártak el a zsinagógába (leszámítva a Pepper és Saffron *bat micvája* előtti éveket, amikor ezt kötelezővé tették a számukra. Péntek estéken én is ott ültem és hallgattam, ahogyan a kántor héberül énekel, miközben azon töprengtem, miért ilyen bánatos minden zsidó zene. Ahhoz képest, hogy Isten kiválasztott népéhez tartoztak, a zeneszerzők nem tűntek túl boldognak.) A szüleim ezzel együtt böjtöltek jom kippurkor, és nem állítottak karácsonyfát.

Számomra nagyon úgy tűnt, a zsidó vallás egy kivonatos verzióját támogatták – de akkor hogyan jöttek ahhoz, hogy megmondják nekem, mit és hogyan higgyek? Ezt meg is mondtam nekik, amikor azért lobbiztam, hogy ne tartsunk *bat mitcvát* nekem. Apám nagyon elcsendesedett. *Azért fontos hinni valamiben*, érvelt, *mert képes vagy rá*. Aznap vacsora nélkül küldött lefeküdni, ami kisebb botránynak számított a családukban,

* Nyugat-afrikai eredetű, de Amerikában született vallási ünnep: december 26. és január 1. között tartják, alapjait Maulana Karenga (eredetileg Ron Everett) dolgozta ki, az 1960-as évek zavargásai után. – *A szerk.*

ahol mindig arra bátorítottak minket, hogy fejezzük ki a véleményünket, legyen az bármennyire is ellentmondásos. Anyám végül felszökött az emeletre, hogy becsempésszen nekem egy lekváros kenyeret.

– Az apád talán nem rabbi – mondta –, de hisz a hagyományokban. A szülők ezt örökítik tovább a gyerekeikre.

– Oké – érveltem. – Megígérem, hogy júliusban megveszek minden tanszert, és mindig készítek mályvacukros édesburgonyát hálaadásra. Nekem nem a hagyományokkal van bajom, anyu. Nekem a héber iskolával van bajom. A vallás nincs benne a DNS-edben. Nemcsak azért hiszel, mert a szüleid is hittek.

– Minka nagy pulóvert hord – jegyezte meg anyám. – Állandóan.

A megállapítás csak látszólag nem tartozott oda. Apám anyja egy lakótelepen élt, ahol nővérek gondoskodtak mindenkiről. Lengyelországban született, és még mindig olyan akcentussal beszélt, mintha énekelné a szavakat. És igen: Minka nagy pulóvert hordott még harminc fokban is, amellet túl sok arcpirosítót és leopárdmintát.

– Sok túlélő műtéti úton eltávolíttatta a tetoválását, de ő azt mondja, minden reggel emlékezteti rá, hogy ő győzött.

Beletelt egy pillanatba, amíg megértettem, mire céloz. Apám anyja megjárta a koncentrációs tábor? Tizenkét éves koromig hogy nem tudtam erről? Miért titkoltak el a szüleim egy ilyen információt?

– Nem szívesen beszél erről – felelte anyám egyszerűen. – És nem szereti mutogatni a karját.

Társadalomtudomány órán foglalkoztunk a holokauszttal. Nem egykönnyen tudtam összeegyeztetni a tankönyvben látott élő csontvázakat a kövérkés asszonnyal, aki mindig levendula-

illatot árasztott, minden héten megcsináltatta a frizuráját, és a lakása minden szobájában tartott egy-egy harsányan színes sétabotot, hogy mindig kéznél legyen valamelyik. Nem lehet része a történelemnek. Ő csak az én nagymamám.

– Nem jár zsinagógába – tudtam meg anyámtól. – Azok után, amiken keresztülment, nyilván problémás a kapcsolata Istennel, de az apád, ő járni kezdett. A maga módján talán így dolgozta fel, ami az anyjával történt.

Bármennyire kétségbeesetten próbáltam levetkőzni a vallásom, hogy beleolvadjak az átlagba, kiderült: a zsidóság benne van a véremben, csak mert egy holokauszt-túlélő leszármazottja vagyok. Csalódottan, dühösen és önző módon dobtam magam hanyatt az ágyon.

– Ez apa dolga. Nekem semmi közöm hozzá.

Anyám habozni látszott.

– Ha Minka nem éli túl, Sage, te sem lennél most itt.

Ez volt az első és egyetlen alkalom, hogy kitérgyaltuk Minka nagy múltját, bár amikor meghívtuk hozzánk hanukkára, azon kaptam magam, hogy tüzetesen tanulmányozom, hátha meglátom arcán az igazság árnyékát. De ő ugyanolyannak tűnt, mint máskor: lefosztotta és megette a sült csirke bőrét, amikor anyám nem nézett oda; kiürítette táskájából a parfüm- és rúzmintákat, amiket a nővéreimnek gyűjtögetett; úgy beszélt az *All My Children** szereplőiről, mintha a barátai lennének, akikhez el-ellátogat kávézni. Ha a második világháború idején megjárta a koncentrációs tábor, akkoriban nyilván egészen más ember lehetett.

* Az amerikai televíziózás egyik legnépszerűbb sorozata, amely negyvenegy évadot ért meg. – *A szerk.*

Akkor éjjel, miután anyám mesélt a nagymamámról, egy olyan pillanatról álmodtam, amire addig nem emlékeztem – még egészen kis koromból. Minka nagy ülésben ültem, miközben ő egy könyv lapjait forgatta, és mesét olvasott. Most ébredek csak rá, hogy nem is a jó mesét mondta. Hamupipőke képeskönyve feküdt az ülésben, de valahol máshol járhatott az esze, mert a meséjében sötét erdő és sok szörnyeteg szerepelt, meg egy zab- és búzaszemekkel felszórt csapás.

Arra is emlékszem, hogy nem nagyon figyeltem oda, mert teljesen lenyűgözött az arany karkötő nagyanyám csuklóján. Azért nyúláltam, a pulóvere ujját rángattam. Egyszer a gyapjú felszaladt annyira, hogy a karja belső felén megfakult kék számkok vonják magukra a figyelmem. *Az mi?*

A telefonszámom.

Én már előző évben, az óvodában megjegyeztem a telefonszámunkat, hogy ha eltévednék, a rendőrök haza tudjanak szólalni.

Mi lesz, ha elköltözől? – kérdeztem.

Ó, Sage – nevetett. – *Én már nem megyek sehová.*

Másnap, miközben sütök, Mary bejön a konyhába.

– Éjjel volt egy álmom – kezdi. – Bagettet sütöttél Adammal. Mondtad neki, hogy tegye a tésztát a sütőbe, de ő helyett a karodat dugta be. Sikoltoztam, és próbáltalak kihúzni a tűzből, de nem voltam elég gyors. Amikor hátrébb léptél, már nem volt meg a jobb kezéd, csak a karod, az is kenyértésztából. *Elkészült*, mondta Adam, azzal kést fogott, és metélni kezdte a csuklódát. Egyenként leszelte a hüvelyked, a kis- és az összes többi ujjadat, miközben mind vérzett.

– Nos – felelem –, neked is szép napot. – Azzal kinyitom a hűtőt, és előveszek egy tálca zsemlet.

– Ennyi? Nem is akarsz tudni, mit jelenthet?

– Hogy túl sok kávé ittal lefekvés előtt? – találgatok. – Emlékszel, amikor arról álmodtál, hogy Rocco nem akarta levenni a cipőjét, mert tyúklába volt? – Szembefordulok vele. – *Találkoztál* már egyáltalán Adammal? Tudod, hogy milyen?

– Még a leggyönyörűbb dolgok is lehetnek mérgezőek. Például a sisakvirág és a gyöngyvirág, mindkettő ott van a Monet-kertben, amit annyira szeretsz, fent a Szent Lépcső végén, de én kesztyű nélkül sosem merészkednék a közelükbe.

– Nem kellene valahogy elkeríteni őket?

Megrázza a fejét.

– A legtöbb látogató tartózkodik a legeléstől, de nem ez a lényeg, Sage. A lényeg, hogy ez az álom egy jel.

– Helyben vagyunk – mormolom.

– Ne paráználkodj – prédikál Mary. – Létezik ennél világosabb parancsolat? Ha megteszed, rossz dolgok történnek veled. Megköveznek a szomszédjaid. Számkivetett leszel.

– Kenyérre változik a karod – teszem hozzá. – Nézd, Mary, szerintem hagyjuk ezt az apácaszöveget. A szabadidőmben azt csinállok, amit akarok. És tudod, hogy nem hiszek Istenben.

Utamat állja.

– Ez nem jelenti azt, hogy Ő sem hisz benned – jelenti ki.

Bizseregnek a hegeim. A bal szemem könnyezni kezd, ahogyan a műtét után hónapokig. Akkoriban úgy tűnt, mintha előre megsiratnék mindent, amit a jövőben elmulasztok, ha még nem is tudok róla. Talán ódivatú és – ironikus módon – biblikus azt hinni, hogy csúf, aki csúful él, hogy egy heg vagy anyajegy valamilyen belső hiányosság külső jele, de ez esetben történetesen így van. Csúfságot tettem, és valahányszor látom a tükörképem, ez jut eszembe. A legtöbb nő esetében helytelen,